

2.3 Duitsland van democratie naar dictatuur

Informatieboek bladzijden 41 tot en met 44

A De Republiek van Weimar

1 Lees de tekst.

a Geef twee redenen waarom veel Duitsers rond 1920 weinig vertrouwen hadden in de democratie.

- 1 *De democratie kreeg de schuld van de werkloosheid onder teruggekeerde soldaten.*
- 2 *De gehate Vrede van Versailles.*

b Leg uit waaruit bleek dat slechts weinigen iets zagen in de republiek van Weimar. Gebruik in je antwoord de begrippen **links** en **rechts**.

De elite verlangde terug naar het keizerrijk. Links en rechts gebruikten geweld tegen de republiek van Weimar.

c Stelling: De leiders van de Republiek van Weimar waren schuldig aan de enorme inflatie in 1923.

Ben je het met de stelling eens? Geef argumenten.

Bijvoorbeeld: Eens, de regering riep op om te staken en drukte geld bij om de stakers te betalen.

d Leg uit waardoor, ondanks alle problemen, de steun voor de democratie na 1925 toenam.

Bijvoorbeeld: De economische situatie verbeterde door de Amerikaanse leningen.

2 Gebruik de tekst en bekijk bron 7.

In deze opdracht plaats je historische gegevens in hun context en trek je conclusies. Zie vaardigheden 6 en 14.

a Leg uit bij welk vet gedrukt begrip bron 7 past.

Dolkstootlegende. Dit is te zien aan het mes dat van achteren in de soldaat wordt gestoken. Duitsland is door het thuisfront verslagen.

Bron 7 De Duitse nederlaag

b Leg uit waarom veel Duitsers deze voorstelling van zaken geloofden.

De Duitsers waren niet op eigen grondgebied verslagen. Veel mensen hadden het niet met eigen ogen gezien en geloofden niet dat het leger was verslagen. Bovendien was deze legende goed voor het imago van het leger.

c Stelling: De joden kregen de schuld van de Duitse nederlaag in de Eerste Wereldoorlog.

Kan de stelling met bron 7 worden ondersteund? Geef argumenten.

Ja, want degene die een mes in de soldaat steekt, heeft een davidsster op zijn mouw staan.

Bron 8 Aantal leden NSDAP

Onder de Duitse manschappen nam het vertrouwen in de militaire en politieke leiding snel af; desertie en dienstweigering grepen om zich heen. Overal heerste oorlogsmoeheid. Pas op 29 september gaf de militaire leiding van Duitsland bij de keizer aan dat de oorlog verloren was. De militaire leiding verlangde een wapenstilstand.

Frits Boterman, *Moderne geschiedenis van Duitsland 1800-heden*, 2005

d Leg met behulp van bron 7 en 8 uit wat een legende is.

Een legende is een overtuiging die niet op

waarheid is gebaseerd. Veel Duitsers geloofden niet dat Duitsland de Eerste Wereldoorlog had verloren.

B Nazi-Duitsland

3 Lees de tekst.

- a Waarvoor had de politicus Hitler talent?
Hij kon zijn publiek goed opzweepen.
- b Noem drie overeenkomsten en een verschil tussen de leer van het fascisme in Italië en het **nationaal-socialisme** in Duitsland.
Overeenkomsten: Beide waren antidemocratisch, nationalistisch en totalitair.
Verskil: Nazi's hadden ook een rassenleer.
- c Stelling: Hitler heeft op een democratische manier alle macht gekregen.
Noem een argument tegen deze stelling. Gebruik vet gedrukte begrippen.
Hitler kreeg alle macht mede door intimidatie van de SA en de SS.
- d Geef een voorbeeld waaruit blijkt dat **rijkskanselier** Hitler zijn verkiezingsbeloften nakwam.
Hij brak met het Verdrag van Versailles en begon met een enorm bewapeningsprogramma.

4 Gebruik de tekst en lees *Het verhaal van Autobahnen* en bron 9.

In deze opdracht haal je informatie uit bronnen. Zie vaardigheid 3.

Bron 9 Over Autobahnen en de KdF-wagen

Adolf Hitler wil dat de wegen ook gebruikt worden en had al in 1933 tijdens de Berlijnse Autoshow aangekondigd dat hij een auto wilde laten bouwen die voor iedereen betaalbaar was. De autofabrikant Ferdinand Porsche neemt in 1934 contact op met de rijkskanselier en bouwt vervolgens de zogenaamde KdF-wagen.

Naar: www.historiek.net

- a Waarom werd de KdF-auto gebouwd?
Hitler wilde dat elk Duits gezin een goedkope auto kon kopen.
- b De aankondiging van de productie van de KdF-auto was in 1933 opvallend. Leg uit waarom dat toen sociaaleconomisch wel en waarom het niet een verstandige beslissing leek.
Wel: Omdat daarmee de werkloosheid werd teruggedrongen.
Niet: Er was crisis. Wie zou deze auto kunnen betalen?
- c Geef een economische en militaire reden waarom Hitler investeerde in de Autobahnen.
Economisch: Daardoor daalde het aantal werklozen.
Militair: Dan kon Hitler zijn leger snel door Duitsland verplaatsen.

Afsluiten

5 Gebruik de tekst en bekijk de afbeeldingen.

Je gaat de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van bronnen vaststellen. Zie vaardigheden 2 en 4.

Stel, je doet onderzoek naar de machtsovername door Hitler en je hebt alle afbeeldingen van paragraaf 2.3 ter beschikking. Bepaal of de afbeeldingen bruikbaar (a) en betrouwbaar (b) zijn. Vul het onderstaande schema in. Kies uit ja (j), nee (n) of twijfel (t).

Afb.	a	b	Afb.	a	b
16	j	j	19	n	j
17	j	j	20	n	n
18	n	j	21	n	n

6 Zoek verder.

Veel Duitse jongeren werden lid van de **Hitlerjugend**. Deze beweging organiseerde tal van activiteiten voor de jeugd. Zoek informatie over de Hitlerjugend. Verplaats jezelf in de leden van de Hitlerjugend en leg in een artikel van ongeveer 250 woorden uit waarom je achteraf spijt hebt van je lidmaatschap van de Hitlerjugend.

2.3 Duitsland van democratie naar dictatuur

TAAK

Informatieboek bladzijden 41 tot en met 44

Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde

Paragraaf 2.3 gaat over de oorzaken en gevolgen van de machtsgreep van Hitler. Ze staan hiernaast op kaartjes die je kunt kopiëren en uitknippen. Je gaat ze op de juiste volgorde leggen.

Hoe ga je te werk?

- Deze taak kun je alleen en in duo's uitvoeren in ongeveer een half uur.
- Kopieer de kaartjes en knip ze uit. Je mag ze ook uit het werkboek overtekenen.
- Leg het kaartje *Hitler aan de macht* in het midden van je tafel.
- Maak een stapeltje met de oorzaken van zijn machtsovername en een stapeltje met de gevolgen.
- Leg de oorzaken links en de gevolgen rechts van het kaartje *Hitler aan de macht*. Doe dit op volgorde van tijd. Leg dus een oorzaak op de lange termijn verder van het middelste kaartje dan een oorzaak op de korte termijn. Teken het schema, dat zo op tafel ontstaat, na in je schrift.
- Maak daarna een andere ordening: de oorzaak die je het belangrijkste vindt, leg je dicht bij het middelste kaartje. Minder belangrijke oorzaken leg je verder weg. Oorzaken die je even belangrijk vindt, leg je op gelijke hoogte. Doe hetzelfde met de gevolgen.

Wat is het resultaat?

Je hebt de kaartjes op je tafel in de juiste volgorde gelegd. Teken deze volgorde na in je schrift of op een blaadje dat je bij je docent inlevert.

Wijze van presenteren

- Spreek met je docent af hoe je je werk presenteert. Je kunt je ordeningen op een blaadje inleveren. Je kunt ze ook op het bord zetten en mondeling toelichten.

Nabespreking en beoordeling

Vergelijk je ordeningen met die van een medeleerling. Stel elkaar de volgende vragen.

- Begrijp je de volgorde die op tafel ligt?
- Ben je het ermee eens of heb je je eigen kaartjes anders geordend?
- Bij duo's Is het samenwerken goed gegaan? Wat ging wel goed? En wat niet?

HITLER AAN DE MACHT

ALLE DUITSERS
HEBBEN WERK

DE REPUBLIEK
VAN WEIMAR IS NIET
POPULAIR

DE HITLERJUGEND
KRIJGT STEEDS
MEER LEDEN

DUITSLAND WORDT
EEN WERELDMACHT

GROEIENDE
WERKELOOSHEID

GEEN ENKELE
POLITICUS NEEMT
HITLER SERIEUS

HET VERDRAG
VAN VERSAILLES

TWEEDE
WERELDOORLOG

VEEL EUROPEANEN
ZIJN JALOERS
OP DUITSLAND